

AANGETEKEND

Provincie Noord-Brabant
Gedeputeerde Staten
Postbus 90151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Onderwerp: sommatie maatregelenpakket zorgvuldige veehouderij

[Plaats invullen], [datum invullen]

Hoogedelgestrengere heren, vrouwen,

Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant hebben het maatregelenpakket zorgvuldige veehouderij voorgesteld. Voor dit maatregelenpakket is een aanpassing van de Verordening Ruimte en de Verordening natuurbescherming nodig. Gedeputeerde Staten hebben zelf een eerste aanpassing van de Verordening natuurbescherming vastgesteld op 13 juni 2017. Verder zijn de statenvoorstellen voor de aanpassingen door Provinciale Staten in de statenvergadering van 7 en 8 juli 2017 aangenomen. Een andere aanpassing ligt nog voor.

Wij zijn een van de vele boerenfamilies die door de maatregelen van de provincie worden geraakt. De maatregelen hebben grote gevolgen voor ons bedrijf en daarmee ook voor ons gezin en ons gezinsinkomen. De provincie legt bovenwettelijke eisen op en scherpt die steeds verder aan. Om aan de eisen te kunnen voldoen, moeten wij grote investeringen doen. Die investeringen worden niet vergoed. Bovendien worden wij door de provinciale eisen ongelijk en onevenredig zwaar behandeld ten opzichte van het buitenland én onze collega's in andere provincies. Daardoor is er een ongelijk speelveld.

Wij lijden door de provinciale maatregelen dan ook grote schade en worden onevenredig benadeeld. Wij hebben daarom grote bezwaren tegen het maatregelenpakket en zijn van mening dat de maatregelen als zodanig, in ieder geval in hun huidige vorm, niet rechtmatig zijn en daarom niet in stand kunnen blijven. Het gaat om de volgende maatregelen:

- de emissie-eisen in de Verordening natuurbescherming – én in haar voorgangers: de Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant alsmede de aanpassingen daarvan en de Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant 2013 alsmede de aanpassingen daarvan – en het aanscherpen daarvan;
- het loslaten van de mogelijkheid van intern salderen in de Verordening natuurbescherming;
- het sneller moeten aanpassen van oude stallen op grond van de Verordening natuurbescherming;
- de Verordening Ruimte, de Nadere regels Verordening Ruimte 2014 en de Brabantse Zorgvuldigheidsscore (BZV) als zodanig en het aanpassen / aanscherpen van de in deze documenten opgenomen regels;
- het opnemen van de stalderingsregeling in de Verordening Ruimte.

Hierbij stellen wij de provincie aansprakelijk voor deze onrechtmatige wetgeving en alle schade die wij daardoor al hebben geleden en nog zullen lijden. Hierna noemen wij onze belangrijkste argumenten waarom de maatregelen volgens ons onrechtmatig zijn. Wij behouden ons alle rechten en wesen voor.

Algemeen

De Verordening Ruimte (inclusief BZV) en de Verordening natuurbescherming dwingen ons om aan bovenwettelijke eisen te voldoen en om bovenwettelijke maatregelen te treffen. Dit leidt voor ons tot meerkosten, niet alleen ten opzichte van het buitenland, maar ook ten opzichte van onze collega's in andere provincies. Zoals wij hiervoor al hebben aangegeven, is er daardoor een ongelijk speelveld. Ook doorbreekt u op die manier op een ongeoorloofde manier de marktordening.

Door de aanpassing van beide verordeningen nemen de meerkosten (versneld) nog verder toe. De kosten zijn zelfs zo hoog dat veel boeren (versneld) zullen moeten stoppen of onder de armoedegrens komen. Vooral jonge ondernemers en boeren die de afgelopen jaren hebben geïnvesteerd, kunnen nieuwe investeringen niet dragen. Bij veel boeren is er geen financiële ruimte voor nieuwe investeringen.

In het onderzoeksrapport van Connecting Agri & Food (juni 2017) wordt geconcludeerd dat het aantal bedrijven versterkt en vooral versneld afneemt en dat de maatregelen ten koste gaan van de inkomens op de bedrijven die na 2020 doorgaan. De (financiële) gevolgen voor boeren zijn dus érg groot. Dat geldt ook voor ons bedrijf. Wij [[hier een toelichting geven wat de \(financiële\) gevolgen zijn voor het eigen bedrijf, bijvoorbeeld:](#)

- ["wij hebben geen financiële ruimte om nieuwe investeringen voor de maatregelen te doen, omdat \(...\). Daardoor zullen wij \(versneld\) moeten stoppen met ons bedrijf."](#)
[→ toelichten waarom nieuwe maatregelen voor het eigen bedrijf financieel niet haalbaar zijn;](#)
- ["zullen met ons gezinsinkomen onder de armoedegrens komen als wij investeringen voor nieuwe maatregelen moeten treffen, met alle gevolgen van dien. Wat de negatieve gevolgen op langere termijn zijn, is onzeker. Ook is onzeker of ons bedrijf dan nog wel kan blijven bestaan."](#)
- [Oudere veehouders, veehouders met veel vreemd vermogen en middelgrote bedrijven kunnen hier toevoegen dat uit het onderzoeksrapport van Connecting Agri & Food blijkt dat de maatregelen vooral effecten hebben voor hen. \]](#).

De provinciale maatregelen zoals wij die hiervoor hebben genoemd hebben dus grote gevolgen voor ons bedrijf en daarmee ook voor ons gezin en ons gezinsinkomen. Wij lijden grote en onevenredige schade. Van een vergoeding van schade is geen sprake. Wij worden daardoor onevenredig zwaar benadeeld. Ook maakt u hiermee een onrechtmatige inbreuk op onze eigendom. Dat is in strijd met artikel 1 van het Eerste Protocol bij het EVRM.

Bovendien brengt u zo de doelstellingen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid in gevaar. Een van die doelstellingen is namelijk de landbouwbevolking verzekeren van een redelijke levensstandaard. Het staat vast dat u dat niet doet. Daarmee handelt u in strijd met het Europees verdrag over de werking van de Europese Unie.

Alleen al gelet hierop is sprake van onrechtmatige wetgeving. De regels en de daarin opgenomen maatregelen zijn in hun huidige vorm niet rechtmatig en kunnen geen stand houden.

Verordening natuurbescherming

De Verordening natuurbescherming verplicht ons om bovenwettelijke maatregelen te nemen, omdat daarin bovenwettelijke emissie-eisen aan stallen worden gesteld. Die emissie-eisen zijn nu nog verder aangescherpt. Bovendien is de mogelijkheid van intern salderen losgelaten én moeten we versneld aan de bovenwettelijke emissie-eisen uit de verordening voldoen.

De aanpassingen leiden volgens u versneld tot een flinke vermindering van de stikstofdepositie op de Brabantse Natura 2000-gebieden en zorgen voor ruimte voor economische ontwikkelingen van andere sectoren dan de veehouderij. Feitelijk zegt u dat wij als boeren moeten minderen en forse schade moeten lijden om ruimte te bieden aan andere sectoren.

Los van de omstandigheid dat ons niet is gebleken dat andere sectoren onvoldoende ruimte hebben, zijn wij het hier om meerdere redenen niet mee eens:

- u handelt hiermee onzorgvuldig, oneerlijk en onevenredig; er is geen goede belangenafweging gemaakt;
- u benadeelt ons onevenredig, omdat wij forse schade lijden en u deze schade niet vergoedt;
- u gaat hiermee voorbij aan het rapport 'Ammoniak in Nederland, enkele kritische wetenschappelijke kanttekeningen';
- u maakt hiermee misbruik van uw bevoegdheid;
- u handelt hiermee in strijd met de voorwaarden die worden gesteld aan het toepassen van uw bevoegdheid.

Al een paar jaar blijkt dat er een verschil is tussen het meten en berekenen van ammoniak. Volgens (twijfelachtige) theoretische berekeningen dalen ammoniakemissies, maar uit daadwerkelijke metingen van ammoniak in de lucht blijkt op het gros van de Natura 2000-gebieden geen daling. In het rapport 'Ammoniak in Nederland, enkele kritische wetenschappelijke kanttekeningen' concluderen de onderzoekers daarom dat het ammoniakbeleid in Nederland niet effectief is. Alle kostbare maatregelen die boeren, en dus ook wij, hebben genomen om de emissie van ammoniak te verminderen, lijken niet het gewenste effect te hebben en dus voor niets te zijn geweest, met alle schadelijke gevolgen voor ons van dien.

Nu dwingt u ons desondanks om nóg verdergaande (bovenwettelijke) maatregelen te nemen en dat moeten wij bovendien ook nog versneld doen. En daar komt nog bij dat u – in strijd met nationale wet- en regelgeving – intern salderen niet langer toestaat. Dit alles doet u terwijl onzeker is dat het treffen van die verdergaande maatregelen effectief is en daadwerkelijk (op

basis van metingen) zorgt voor een vermindering van de ammoniakconcentratie (/stikstofdepositie). Vanwege die onzekerheid is het onredelijk en onevenredig om ons nu te dwingen om die verdergaande maatregelen te treffen. Daarvoor moeten wij namelijk forse investeringen doen. Dat wij als boeren mede hierdoor (versneld) zullen moeten stoppen of aanzienlijk lagere inkomens zullen hebben – zelfs zo laag dat wij onder de armoedegrens kunnen komen – is voor u kennelijk van ondergeschikt belang. Wij worden onevenredig zwaar benadeeld. Wij vinden dat u daarmee onzorgvuldig, oneerlijk, onevenredig en in strijd met uw bevoegdheden jegens ons handelt. U maakt op deze manier misbruik van uw bevoegdheid.

Maar ook al zouden die verdergaande (bovenwettelijke) maatregelen wel effectief zijn, dan nog is het niet toegestaan om die te eisen. De daling die wij als boeren (op basis van berekeningen) door de maatregelen moeten bereiken, zet u namelijk in als ruimte voor economische ontwikkelingen in andere sectoren. De natuur zal daarom ook om deze reden geen baat hebben bij alle kostbare maatregelen waartoe u ons dwingt. Een wettelijke grondslag om die maatregelen te eisen, ontbreekt dan.

Met de aanpassing van de Verordening natuurbescherming wijzigt u bovendien eenzijdig, en daardoor in strijd met de rechtszekerheid, de afspraken die zijn gemaakt in het Convenant stikstof en Natura 2000. Daarin is een doelstelling voor 2028 afgesproken. Er is geen reden om te twifelen dat deze doelstelling (reken technisch) wordt gehaald. Uit cijfers blijkt namelijk dat de ammoniakemissie in alleen al de varkenshouderij tussen 1990 en 2015 met 80% is gedaald.

De Verordening natuurbescherming, de daarin opgenomen maatregelen en de aanpassingen ervan zijn dan ook onrechtmatig en kunnen geen stand houden.

Verordening Ruimte

Ook de Verordening Ruimte, de Nadere regels Verordening ruimte 2014 en de BZV verplichten ons om vergaande en bovenwettelijke maatregelen te nemen. Deze maatregelen worden nu nog verder aangescherpt. Zoals wij hiervoor al hebben aangegeven, zorgen al die maatregelen voor flinke meerkosten. Er wordt niets vergoed. Wij lijden veel schade en worden onevenredig benadeeld. Er is sprake van een ongelijk speelveld.

Op 14 maart 2014 is de Verordening Ruimte 2014 vastgesteld. Deze verordening is daarna een paar keer aangepast. Sinds het begin verplicht de Verordening Ruimte ons om bovenwettelijke maatregelen te nemen en aan bovenwettelijke eisen te voldoen. Die bovenwettelijke eisen gaan bijvoorbeeld over geur (achtergrondbelasting) en fijn stof (achtergrondconcentratie). De bovenwettelijke maatregelen moeten invulling geven aan een zorgvuldige veehouderij en minimaal voldoen aan de regels die daarvoor zijn vastgesteld door Gedeputeerde Staten ('Nadere regels Verordening ruimte 2014'). In die aanvullende regels is de BZV opgenomen. Die BZV bevat bovenwettelijke eisen én eisen die niet ruimtelijk relevant zijn. Het is niet toegestaan om in of bij een provinciale ruimtelijke verordening regels te stellen die niet ruimtelijk relevant zijn. Voor het stellen van die eisen bestaat daarom geen wettelijke grondslag.

Wij zijn dan ook van mening dat de hiervoor bedoelde regels (in de Verordening Ruimte, de nadere regels en de BZV) niet rechtmatig zijn en daarom niet in stand kunnen blijven. Een wettelijke grondslag en/of bevoegdheid ontbreekt.

Dat uw provincie in het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet kort gezegd meer ruimte krijgt om regels te stellen voor een transitie naar een zorgvuldige veehouderij verandert dat niet. Voor die bevoegdheid bestaat namelijk geen wettelijke grondslag in de Crisis- en herstelwet. Om maar een voorbeeld te noemen: afwijken van de regels in titel 5.2 van de Wet milieubeheer (over luchtkwaliteit) is niet toegestaan. Desondanks wordt dat toch gedaan. Dat mag dus niet.

Ook wordt bijvoorbeeld niet voldaan aan de voorwaarde dat de economische crisis wordt bestreden. Wij moeten als boeren namelijk aan bovenwettelijke eisen voldoen en bovenwettelijke maatregelen treffen, zonder dat er iets wordt vergoed. Wij lijden daardoor grote schade. De Verordening Ruimte, nadere regels en BZV leiden voor ons dus juist tot een economische crisis in plaats van dat die wordt bestreden.

Daarom is de regeling voor uw provincie in het Besluit uitvoering Crisis- en herstelwet in strijd met hogere wetgeving (de Crisis- en herstelwet). Dat betekent dat die regeling én de daarop gebaseerde regels in de Verordening Ruimte, de nadere regels en de BZV onverbindend zijn.

De schade wordt voor ons nog groter door de aanpassing en aanscherping van de BZV – wij moeten niet meer minimaal een 7,0 halen, maar minimaal een 7,25 – en de stalderingsregeling (zie ook het onderzoeksrapport van Connecting Agri & Food). Ook hiervoor vindt geen vergoeding plaats. Dat is nog een extra reden waarom de regeling onrechtmatig is.

De stalderingsregeling verplicht ons om voor iedere 1 m² die wij willen uitbreiden, minimaal 1,1 m² elders aan stalruimte op te kopen. Daar bovenop komen alle eisen die de stalderingsregeling stelt; bijvoorbeeld komen alleen bepaalde stallen voor de stalderingsregeling in aanmerking. Die eisen zijn beperkend, onredelijk en onevenredig bezwarend. Bovendien schuift u het door u genoemde probleem van leegstand zo volledig op ons bordje, zonder dat daarvoor vergoeding plaatsvindt. Ook is met de regeling sprake van een ongelijk speelveld en rechtsongelijkheid.

Wij nemen als varkenshouder zelf al onze verantwoordelijkheid via het Actieplan Vitale Varkenshouderij, waarin de Producenten Organisatie Varkenshouderij, de Rabobank en het Ministerie van Economische Zaken participeren. In het Actieplan zijn verschillende actielijnen opgenomen. Een van deze actielijnen is 'revitalisering en innovatie', waarin een tweeslag wordt gemaakt in enerzijds het saneren van oude stallen en locaties en anderzijds het borgen van voldoende ontwikkelruimte en innovatiekracht bij de blijvers in de sector. Een stalderingsregeling is daarom niet nodig voor de varkenshouderij.

Wij hebben als varkenssector bovendien het initiatief genomen om via het 'Ontwikkelbedrijf Varkenshouderij' blijvers te koppelen aan stoppers. Zo wordt de rekening niet neergelegd bij de blijvers, wat wel gebeurt met de stalderingsregeling. Daarmee staat de regeling haaks op het Actieplan en zal een goede uitvoering daarvan belemmeren. Ook belemmert u op deze manier een verdergaande transitie naar een verdere verduurzaming van de varkenshouderij.

De stalderingsregeling zal, nog meer in combinatie met de aanpassing van de Verordening natuurbescherming, het aantal bedrijven versterkt en vooral versneld doen afnemen (onderzoeksrapport Connecting Agri & Food). Het aantal stoppers neemt dus toe, en daarmee de leegstand. Op deze manier creëert u zelf dus juist meer leegstand. En vervolgens vindt u het aan ons als boeren om dat op te lossen. Dat staat natuurlijk haaks op elkaar en getuigt onder andere van onzorgvuldigheid, onredelijkheid en misbruik van bevoegdheid.

Zoals wij al hebben aangegeven, zorgen de Verordening Ruimte, de nadere regels en de BZV voor flinke meerkosten. Er wordt niets vergoed. Wij lijden veel schade en worden onevenredig benadeeld. De Verordening Ruimte, de nadere regels en de BZV zijn, zowel met als zonder de aanpassingen daarvan, dan ook onrechtmatig en kunnen geen stand houden.

Sommatie en aansprakelijkstelling

Op grond van alles wat hiervoor aan de orde is gekomen, verzoeken en – voor zover nodig – sommen wij de provincie Noord-Brabant om:

- de Verordening natuurbescherming, de Verordening Ruimte, de Nadere regels Verordening ruimte en de BZV in te trekken, voor zover deze regels gaan over de veehouderij;
- de aanpassingen van deze Verordening natuurbescherming, de Verordening Ruimte, de Nadere regels Verordening ruimte en de BZV, voor zover deze nog in ontwerp zijn of nog niet in het Provinciaal Blad zijn gepubliceerd, níet vast te stellen en/of te publiceren, zodat deze aanpassingen niet in werking treden en
- (subsidiair) bij handhaving van de hiervoor besproken regelgeving zorg te dragen voor een adequate schadevergoedingsregeling (vooraf te betalen), zodat wij in staat zijn de in de regelgeving vervatte maatregelen uit te voeren.

Wij stellen de provincie aansprakelijk voor de schade die deze regelgeving en haar overig handelen ons al heeft berokkend en – bij handhaving daarvan – nog zal berokkenen.

Deze aansprakelijkstelling ziet uitdrukkelijk ook op de schade die wij hebben geleden als gevolg van de regelgeving die is ingetrokken of gewijzigd met de hiervoor besproken regelgeving, zoals (onder andere) de Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant van juni 2010 alsmede de daarin daarna nog aangebrachte wijzigingen én de Verordening stikstof en Natura 2000 Noord-Brabant 2013 alsmede de daarin daarna nog aangebrachte wijzigingen.

Deze aansprakelijkstelling ziet daarmee op al het onrechtmatige handelen van de provincie en haar bestuursorganen. Zij ziet op alle (onthoudingen van) verklaringen en toestemmingen, op genomen besluiten van welke aard ook alsmede op overig (feitelijk) handelen of nalaten.

Deze brief moet voor zover aan de orde ook worden gezien als een stuiting van de verjaring als bedoeld in de wet.

Wij behouden ons alle rechten en wesen voor.

Hoogachtend,

[[uw naam invullen](#)]

[[uw volledige adresgegevens invullen](#)]